

Posudek konzultanta na rigorózní práci Mgr. Aleny Hiblerové na téma „Nutná obrana“

Posuzovaná rigorózní práce se zabývá problematikou, které je dlouhodobě věnována pozornost odbornou i laickou veřejností. Zvláště diskutovanou je především otázka mezi nutné obrany. Snaha o rozšíření těchto mezi nachází od počátku 90.let 20.století svůj výraz ve vývoji platné právní úpravy a judikatury. Hledání optimální podoby institutu nutné obrany však není ukončeno, což se projevilo jak při přípravě vládního návrhu nového trestního kodexu, tak v průběhu jeho projednávání v legislativním procesu. Téma posuzované rigorózní práce proto považuji s ohledem na uvedené skutečnosti za aktuální.

Autorka práci zaměřila na podrobný rozbor platné právní úpravy podmínek nutné obrany a na praktické problémy spjaté s její aplikací, které dokládá na celé řadě konkrétních kauz. Jednotlivé právní aspekty nutné obrany přitom zkoumá v širších souvislostech a obohacuje tak výklad o pohled sindefendologický a psychologický.

Práce je rozvržena kromě úvodu a závěru do čtyř kapitol, které jsou ještě dále vnitřně členěny, což činí práci přehlednou a usnadňuje orientaci v ní.

Zvolená systematika odpovídá zaměření práce.

Východisko výkladu tvoří nástin historického vývoje institutu nutné obrany. Autorka v něm poukazuje na teoretické pozadí nutné obrany v různých historických obdobích vývoje společnosti a charakterizuje vývoj právní úpravy tohoto institutu na našem území počínaje přijetím zákona z roku 1852. Ve druhé kapitole věnované současnému pojetí nutné obrany jsou autorkou načrtnuty hlavní obrysy platné právní úpravy a vytýčeny její nejproblematictější body. K dokreslení povahy nutné obrany autorce slouží též vymezení jejího vztahu k obdobným občanskoprávním institutům a naznačení řešení obranných situací z pohledu sindefendologie.

Těžiště práce je v kapitole třetí, která obsahuje rozbor podmínek nutné obrany. Postupně je v ní probírána problematika útoku, vymezení okruhu ohrožených, resp. napadených zájmů, pojetí přiměřenosti, hodnocení úsudku obránce, otázka putativní nutné obrany, problém překročení mezi nutné obrany a s tím spojených právních důsledků a rovněž tzv. pomoc v nutné obraně. Opomenuty nejsou ani problematické otázky útoku nepřítelů osob a dětí, použití zbraně, obrany pomocí automatických zařízení a obrany proti úkonům veřejných činitelů. Rozbor je založen na studiu odborné literatury, judikatury a konkrétních kauz. Poslední kapitola, v níž jsou zdůrazněny psychologické aspekty jednání obránce, slouží k podtržení hlavní myšlenky práce a tou je prosazování dalšího uvolnění podmínek pro jednání obránce.

Závěr práce obsahuje shrnutí autorčiných stanovisek k analyzovaným otázkám a hodnocení právní úpravy zkoumaného institutu v návrhu nového trestního zákona.

Práce je solidním zpracováním uvedené materie, a to jak po stránce obsahové, tak po stránce formální. Autorka v ní prokázala, že se důkladně seznámila se zkoumanou problematikou, že je schopna samostatně analyzovat zjištěné problémy a tvůrčím způsobem je řešit. Výhrady lze mít k rozboru některých mediálně známých případů, který se opírá pouze o informace hromadných sdělovacích prostředků a má v důsledku toho spornou hodnotu.

Celkově posuzovaná práce splňuje kritéria stanovená pro práce rigorózní a lze ji proto doporučit k obhajobě.

Při obhajobě by se rigorózní autorka mohla vyjádřit k právní úpravě nutné obrany v návrhu nového trestního kodexu.

JUDr. Marie Vanduchová, CSc.

V Praze dne 13.4. 2006